



Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.

Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1 dinar.

Cena: za 1 mesec 4 Din, za 1/4 leta 12 Din, za 1/2 leta 24 Din;

za inozemstvo 6 Din (mesečno). — Inserati po dogovoru.

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske

tiskarne, Kolportajni oddelek, Poljan-

ski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

Voditelji v strokovnih organizacijah.

»Neues Leben«, glasilo nemških krščanskih strokovnih organizacij Belgije, piše o poklicu voditeljev v delavskih strokovnih organizacijah naslednje, kar velja, da zabeleži tudi naš list.

»Vsi smo ljudje. Tudi voditelji strokovnih organizacij. Kar ni mogoče, tudi strokovni voditelji ne morejo napraviti. Tega pa ne morejo zapopasti vsi delavci, organizirani v strokovnih zvezah. Strokovno delo je silno težko delo in zahteva grozno samopregovanje. Toda tudi tega ne razume članstvo, zlasti tisto, ki se ne udeležuje praktično na polju strokovnega dela. Kritika je vsekakor lahka, a delo za zboljšanje položaja težko.

Del članstva živi v zmoti, da pride dobro samo po sebi, dočim povzroča slabo samo strokovna organizacija in pa njihovo vodstvo. Zlasti poslednje je predmet nešteti preklinjevanj, če ne gre vse tako, kakor si delavstvo želi. To je salamensko žalostno izkustvo, ki ga pozna vsak strokovni tajnik. Vsled tega ne bo napačno, ako zapišemo par besedi o delu voditeljev v strokovnih organizacijah.

Vsekakor ni vsak voditelj strokovne organizacije, ki se za voditelja smatra. Od voditelja strokovnih organizacij se dandanes v vseh ozirih zahteva zelo mnogo. Kdor tem zahtevam zadošča, ga smatrajo za pravega voditelja. Pravi vodja raste iz stanu, ki ga hoče dvigniti. Voditelji morejo samo zrasti, nikakor pa jih ni mogoče vzgojiti po šolah, kurzijah, gimnazijah in univerzah! Vodja mora imeti nemajno vero, da bo zmagovalo dobro nad slabim, zlasti v dušah ljudstva. Kajti na svetu se ne izgubi nikdar nobena moč, zlasti pa ne pravna. Kdor je dorastel za voditelja, se temu poklicu ne sme odtegovati, češ, da bi postal rad kaj boljsega. Kajti s tem bi si sam spodrezal koreniko. Tak voditelj bi zgrešil svoj poklic. Pravi voditelj išče svoj smoter v tem, da postane prijatelj, svetovalec, zastopnik in vzgojitelj delavstva, iz katerega je izšel. Čim večji in čim številnejši so uspehi, ki jih je dosegel, tem srečnejšega se bo počutil. Kot cel mož stoji na svojem mestu in si prizadeva, da ne zanemari nobene zahteve in nobene zadeve, ki mu je bila sporočena. Stiska bližnjega ga bo neprestano podžigala za novo delo. Pravi delavski voditelj bo vedno storil več kot je njegova dolžnost. Vsled tega pa je velika krivica, ako ta ali oni član neprestano brblja o »izdajstvu voditeljev«, če se tu in tam ne godi tako, kot je delavstvo hotelo in mislilo.

Razmerje med voditeljem in članstvom mora sloneti na medsebojnem zaupanju in zvestobi. Pаметen in zvest voditelj bo neprestano stremel za tem, da poravna morebitna nasprotstva pravično in da pospešuje splošno dobro. Kdor je poklican za voditelja, bo po možnosti neprestano izpopolnjeval svojo izobrazbo. Nikdar ne bo postal cokoljka in trot strokovne organizacije. Marsikdo, ki je bil za voditelja, je sčasoma izginil, kar znači, da za voditelja ni bil poklican. Postati voditelj strokovne organizacije ni težko; toda strokovni voditelj biti in ostati, to je pa zelo težko. Voditelj mora imeti velik kos potrpljenja s svojimi lastnimi slabostmi, še večje pa s slabostmi svojih

sotovarišev, ki mu kanejo tolikokrat marsikako grenko kapljo v kelih njegovega življenja.

Vsak voditelj strokovne organizacije mora imeti globoko zavest odgovornosti in priznavanja. Kakor hitro je voditelj tako slaboten, da si upa govoriti in delati samo tako, kakor je prav nepoučeni masi, je izgubljen in bo kmalu postal brezpomemben suženj iste mase same. Mesto, da bi dvignil maso do sebe, sam pada do nje. Tak človek ni noben voditelj več, marveč slabič, ki ga masa poljudno poriva pred sabo. Članstvo ga ne bo spoštovalo in respektiralo, kot spoštuje odkrite voditelje, ki imajo toliko poguma, da povedo resnico, čeprav je bridka in nepoučeni masi nevšečna.

Pravi voditelj strokovne organizacije ne bo iskal na delavskih shodih prilike, da dela »štimgungo« zase, za hrbtom pa da bi pakljajl z industrijalci in podjetniki, marveč bo delal vedno samo to, kar stvarno strokovno delo naravnost narekuje.

Pravega voditelja spoznamo hitro. Napačno bi bilo, ako bi prvemu kričau sledili kar takoj. Prav take ljudi, ki se silijo v ospredje z radikalnimi nastopi, bomo preresetali sedemkrat, predno jim bomo zaupali in predno jih bomo sprejeli v službo. Izkkušenim voditeljem, ki se zavedajo svoje odgovornosti, pa mora veljati naše potrebno zaupanje. To se pravi, da smemo svojim voditeljem dati pravico, da povedo tudi to, kar bi bilo delavstvu trenutno nevšečno. Ako vodstvo strokovne organizacije na podlagi boljsega poznavanja in boljsega sklepanja ukrene nekaj, česar splošnost za enkrat še ne razume, potem niti od daleč delavstvo temu vodstvu ne sme odreči zaupanja, zlasti pa ne sme kar namerjati začeti zabavljati. Marsikaj bi se bilo v strokovnih organizacijah izvršilo že bolje, ako bi bilo članstvo ob pravem času svoje voditelje poslušalo. Pot, po kateri hodijo strokovni voditelji in strokovni tajniki, ni niti najmanj postlana z rožicami. Njihovo težavno in požrtvovalno delo se vse preveč podcenjuje in omalovažuje. To je sicer obžalovanja vredno, ali resnično.

Zalibog je v strokovnih organizacijah še vse polno nergačev, ki komaj čakajo na priliko, da naskočijo svoje voditelje in strokovne tajnike in jih polijejo s čebri najumazanejših gnojnic. So ljudje, ki s svojim zabavljanjem zavestno otežujejo in onemogočujejo stvarno pozitivno strokovno delo. Smatramo, da je nujno potrebno, da se tako razdiralno delo v naših organizacijah onemogoči.

S tem pa seveda še ni rečeno, da bi ne bila dovoljena kritika o delovanju voditeljev in strokovnih tajnikov. Pravi voditelj in dober strokovni tajnik se ne bo nikdar bal kontrole in se bo vsake stvarne kritike vedno veselil. Seveda pa naj kritik tudi pove, kako bi se dalo skritizirano delo napraviti boljše.

V tem se pač razlikuje kritika od kritike, ali je izrečena v prijaznem duhu in z namenom, da služi stvari, ali pa je izrečena zato, da koga obsodraži in ga umaže.

Naj bi se vsi tovariši člani naših strokovnih organizacij zavedali, da je absolutno izključena dobra organizacija, ako ne vlada medsebojno zaupanje in zvestoba med članstvom, voditeljstvom in tajništvom strokovnih organizacij! Po tem spoznanju se bo že našla prava dobra

volja, ki nam bo pomagala do boljše bodočnosti.

Menimo, da smo napravili prav, ko smo ta dolgi članek iz belgijskega glasila prestavili za »Pravico«.

Dva napada na rudarske plače.

Na Angleškem so nedavno lastniki rudarskih podjetij sporočili rudarjem, da so primorani, vsled splošne gospodarske krize, ki je dosegla tudi rudarsko industrijo, vsled nemožne konkurence in prealega konzuma, odpovedati veljavne pogodbe, znižati plače, odpraviti razne doklade in podaljšati delovni čas.

Rudarji, dobro vedo, da krize niso krivi oni in tudi ne njihove plače, so se tej nameri splošno uprli. Zavedajoč se važnosti tega boja za svojo bodočnost, so bili pripravljeni na najhujše in vztrajali odločno v boju do skrajnosti. Prefila je katastrofa. Ostalo delavstvo, zavedajoč se, ako zmaga kapital nad rudarji, pridejo potem tudi oni na vrsto, so se izjavili solidarnim z rudarji. V zadevo je srečno posegla vlada in dosegla sporazum. Angleška zbornica je dovolila brezobrestno posojilo pasivnim podjetjem, v naši vrednosti 3 tisoč milijonov Din. Zmagalo je združeno delavstvo, pogodbe so ostale v veljavi, in cela zadeva je odložena do 1. aprila 1926.

Tako je na Angleškem.

Pri nas je pa izdala Direkcija drž. rudarskih podjetij okrožnico pod št. 15.647/25 dne 24. julija, s katero naznanja vsem direktcijam državnih rudnikov in Delavskim zbornicam, da je radi splošne gospodarske krize in vsled težkih prometnih in prodajnih prilik prisiljena, spremeniti mezdno pogodbo rudarskih delavcev. V ta namen sklicuje za 17. in 18. event. še 19. t. m. v Sarajevo konferenco. Dalje pravi, da se bo po naredbi ministra za šume in rudnike delo reduciralo, ker pri sedanjih prilikah ni mogoče uspešno delati. Tudi v tem slučaju je pri nas vlada prva, ki hoče poslabšati delavski položaj in pokazati pot privatnim podjetnikom, kako naj se dela.

Ne vemo še, kak bo rezultat konference v Sarajevu, a gotovo je na mestu že danes poziv: Rudarji, na branik svojih pravie! Utrdite svoje organizacije! Ostalo delavstvo, bodi pozorno!

Direkcija drž. rud. podjetij bi morala, ako obstoje res težkoče, najti pravičen izhod, kakor ga je našla angleška vlada. Tako se je pa podala na nevarno pot angleških kapitalistov.

Tako je pri nas.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Iz centrale.

Seja vodstva JSZ se je vršila v nedeljo, dne 9. t. m. ob 9. uri popoldne v prostorih I. ljubljanskega konzumnega društva na Kongresnem trgu. Seje so se udeležili poleg načelstva JSZ tudi zastopniki 12 strokovnih zvez. Obširno se je razpravljalo o organizatoričnem tečaju JSZ, ki bi se imel vršiti v Ljubljani v dneh 6., 7. in 8. septembra. Pokazalo se je pri razpravi, da je z ozirom na obširne priprave določil občni zbor JSZ

prekratek rok do tečaja. Skupine kakor tudi zveze nimajo še tudi dovolj finančnih sredstev za kritje stroškov tečajnikov. Poleg tega je po sklepu občnega zbora treba izdelati tudi nov poslovnik za celo organizacijo in ga mora sprejeti vodstvo JSZ, predno se začne praktično uveljavljati. Vodstvo sklene, da se preloži tečaj JSZ na 29., 30. november in 1. december t. l. Ker s z novim poslovnikom uredi vse poslovanje posameznih edinic, naroča vodstvo, da skupine ali zveze ne nabavljajo novih tiskovin, izkaznic ali knjig. Za razširjenje našega tiska je sklenilo vodstvo, da se morajo po vseh skupinah ustanoviti posebni tiskovni odbori, ki naj se snidejo k sejam vsako četrtletje. Dne 8. oktobra bo praznovalo kršč. soc. delavstvo 60 letnico dr. Krekovega rojstva. V to svrhu sklene vodstvo, da naj načelstvo JSZ povabi na skupen sestanek odbore »Delavske zveze« in »Krekove mladine«, da se osnuje pripravljalni odbor za organizacijo prslave po vseh skupinah. Nadalje je vodstvo vzelo na znanje poročilo o boju papirniškega delavstva, ki se ravno sedaj bori za pravice svojih zaupnikov, katere hoče preganjati podjetje »Združenih papirnic«. Vodstvo naroča vsem zvezam, da ta boj zasledujejo in ako bo potreba, tudi dejansko borbi pridružijo in podprejo papirniško delavstvo. — Podrobnejše poročilo o seji vodstva se razpošlje potom okrožnic vsem zvezam in te morajo o seji obvestiti svoje skupine, katere naj poročilo prečitajo na članskih sestankih.

Davek na zaslužek ročnih delavcev. Sporočamo vsem delavcem davkoplačevalcem, da stoji Generalna direkcija neposrednih davkov na stališču, da zaslužek na čezurni delavni čas ni zavezan davku na zaslužek ročnih delavcev. Za čezurno delo smatra Generalna direkcija ono delo, ki se vrši preko določenega časa za dnevno ali nočno delo. Pazite na to, ako Vam bodo podjetja odtegovala davek tudi od zaslužka na čezurno delo. V takem slučaju obvestite takoj glavno tajništvo JSZ v Ljubljani.

Mariborsko okrožje JSZ.

Spored Delavskega dneva, ki se vrši dne 7. in 8. septembra 1925 v Mariboru. Prvi dan, t. j. ponedeljek, dne 7. septembra ob 15 (3 popoldne) bodo v dvorani Zadrudne gospodarske banke, Aleksandrova cesta 6, nasproti frančiškanske cerkve sledeča predavanja za zaupnike: Fr. Žebot: Viničarsko vprašanje in agrarna reforma. Jože Stabej: Delavska zakonodaja. Andrej Semenič: Praktična izvedba strokovne organizacije. Zvečer ob 20 (8) se vrši istočam pozdravni večer, ki ga priredi udeležencem mariborsko okrožje JSZ. Drugi dan, dne 8. sept. ob 10 popoldne: dr. Anton Korošec: Delavska stanovska kultura. Dr. Andrej Veble: Delavska družina in dom. Fran Terseglav: Delodajalec in delavec ter delovno občestvo. Popoldne ob 14 (2): Marko Krajnc: Delavski voditelj. Dr. Andrej Gosar: Strokovna organizacija in zadrudništvo. Dr. Jože Jeraj: Delavska prosveta. Skupine in posamezniki, ki se mislijo udeležiti delavskega dneva, naj se nemudoma prijavijo Tajništvu JSZ v Mariboru, Aleksandrova cesta 6. Tisti, ki nameravajo priti že 7. septembra, naj to javijo posebej.

Priprave za delavski dan so v polnem teku. Kakor kaže, bo delavski

dan sijajna manifestacija naše misli in idej, ki jih bomo prinesli na Delavskem dnevu dne 7. in 8. septembra. Pričakovati je velik obisk. Na okrožnice se je prijavilo že veliko število udeležencev. Vendar pa od nekaterih skupin še ni odgovorilo na zadnjo okrožnico. Dotične skupine prosimo, da nam nemudoma javijo udeležbo zaupnikov na dan 7. septembra, da bomo mogli pravočasno priskrbeti prenočišča. Agitirajte povsod za naš »Delavski dan!«

Zveza tovarniškega delavstva.

Jesenice. Skupina SZTD. ima svoje redne sestanke vsak četrtek zvečer. Sestanki so tako urejeni, da bi bila udeležba lahko bolj številna, a te ni, posebno od mlajših moči. Sto in sto ovir se nam stavlja tukaj v ospredje in zavira toliko potreben razvoj v strokovno organizacijo. Zdi se, da ima skupina nekaterih baš cilj onemogočiti vse, kar je zvezano s strokovno organizacijo. Ta skupina dela to oviralno delo dosledno in dopušča, da se na eni strani bojuje za delavske koristi peščica ljudi, ki ne zmorejo vsega, a drugi bolj zmogni, pa stojijo izven organizacije ter z mirno dušo gledajo organizacijski razvoj in kritizirajo vsak korak in vsako delo, ki je zvezano s tako težkim delavskim vprašanjem. Za izboljšanje teh razmer pa naj bi bili strokovni sestanki, ki bi nam nudili tisto skupnost v družabnosti in mlajšim močem prepotrebno orientiranost v kršč. socialističnem gibanju. Koliko nalog se nam kopicijo pred nami in kako bomo mi to premagali? Ali naj pustimo to delo ob strani in našo delavsko zavest zavrzemo in paprepustimo vse skupaj samo par ljudem, ki bodo imeli za plačilo sama posmehovanja? Kdo je potem kriv, da se naše želje prav malo ali pa nič ne upoštevajo? Kdo bo rešil delavsko vprašanje, če ne delavec sam, ki čuti, da naj mu bo vera vodnica. Kdor se zanaša na druge, da bodo opravili to brez njega, tak ni vreden drugega, da je ogoljufan in da ga tepejo razmere časa po njegovi lastni krivdi. Nikakor ne zamerimo, da tega ne ume naša mladina. Moramo pa vprašati njene voditelje, na kak poziv in na katero odgovornost so odtujili našo mladino brigi za svoj življenjski obstanek? Predvsem pa je treba izobrazbe. Le ta je potrebna, da se bo naša skupina dvignila. Sestanki so dobro pripravljani in se bodo še izpopolnili, le udeležbe je treba večje, da ne bo trud zaman. Tisti pa, ki pravijo, da se ne smejo vmešavati v take stvari, pa naj vržejo predsodke

med staro šaro in naj krepko poprimemo ravno tam, kjer se jim zdi strokovna organizacija pomanjkljiva. Tiste pa, ki se jim zdi, da se v organizaciji napačno dela, naj s svojim delom pogreške odstranijo. Tako se pomaga organizaciji, ne pa da postane mrtvi za vse ali pa si izmišljamo predsodke, ki so jalovi. Drugo so žrtve za strokovno organizacijo, ktere moramo doprinesiti, če hočemo, da bomo kaj pomenili. Brez nič ni nič in ravno to je tudi eden velik greh naših jeseniških mlajšev. Vse znati dobro skritizirati kje v kakem kotu, za vse imeti denar na razpolago, samo za strokovno organizacijo ne, a k njej priti le takrat, ko čuti svojo materijelno potrebo, ko bi rad pomoči od nje, tako delo je bolj v škodo kot v korist organizaciji in je boljše, da ga ni. Torej najprej v strokovno organizacijo, potem se le zahtevati koristi od nje. Predvsem se pa udeleževati sestankov in iti z duhom časa, ne pa z duhom egoizma in materializma. Če vidimo, da ima kapital dobro organiziran aparat za pritiskanje delavnega ljudstva, moramo ga i mi posnemati, ker drugače podležemo. Zato tovariši v kršč. soc. organizacijo in na njene izobraževalne šole in sestanke vsi do zadnjega!

Zveza papirniškega delavstva.

Borba papirničarjev. Zadnji teden smo poročali o prvem koraku obratnega vodstva Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode. Nato je siedi drugi ukrep, ki je šel za tem, da bi vodstvo ustavilo obrat za 12., 13. in 14. t. m. Z ozirom nato se je vršil shod papirniškega delavstva dne 9. t. m. t. j. v nedeljo, na katerem je delavstvo zavzelo svoje odločno stališče z ozirom na gorenji ukrep vodstva. Shoda se je udeležil tudi g. ing. Ženko po nalogu upravnega sveta. Mislimo, da je to popolnoma prav, je vsaj videl, kakšno razpoloženje vlada med delavstvom. Upamo, da je objektivno poročal o shodu vodstvu papirnic. Ukrep, ki ga je vodstvo hotelo izvesti, se ni izvedel, kar je popolnoma pametno vsled tega, ker delavstvo od svoje načelne zahteve odnosno stališča ne bo odstopilo. Delavstvo se zadnjih dogodkov dobro zaveda, ve in zna ceniti svoje dosedanje pridobitve, zna pa tudi ceniti svoje zaupnike in ve, kaj le-ti zanj pomenijo. Zato je v tem gibanju mogoče le dvoje in sicer prvo, da vodstvo odneha od svoje zahteve po odpustu dveh zaupnikov in drugo, če tega ne, bo nastalo iz tega gibanja gibanje, ki bo v veliko večji meri škodovalo podjetju kot delavstvu. Delavstvo pa se

tudi zaveda, da ni ono krivo, ne zaupniki na teh dogodkih, ampak da je krivda na strani podjetja. Delavstvo je enodušno in mirno gleda z disciplinirano organizacijo v bodočnost na dogodke, ki še lahko pridejo, dobro vedoč, da bo zmaga na njegovi strani.

Strokovna zveza rudarjev.

Trbovlje. Še enkrat 2 % davek na ročne delavce. Naj bo tukaj dovoljeno upozoriti merodajne činitelje tudi na to, kako ponekod, n. pr. TPD prakticira. Zgodi se — in to, odkar plačujemo ta davek —, da ni pri izplačilu dovolj, ali bolje rečeno nikdar drobiža. V takem slučaju je rudar-delavec že udarjen in to iz sledečega razloga. Naj navedemo samo en primer. Recimo, da zasluži rudar z družino vred 14 dnevno 600 Din. Ta zasluček se obdavči z 2 %, v resnici z raznimi dokladami itd. z 3,4 %, kar znaša vsoto 20.40 Din. Od tega zaslučka se odtegnejo poleg drugih odbitkov tudi prispevki za bolniško in provizijsko blagajno. Že obdavčenje teh prispevkov je skrajno protisocialno, vendar omenimo to zaenkrat samo mimogrede, ker bomo o tem še drugič pisali. Ti odbitki bi n. pr. znašali skupno 60.40 Din. Potemtakem bi dobil čiste plače 539.60 Din. Ker pa, kakor že zgoraj omenjeno ni nikdar drobiža, se preostalo v tem slučaju 9.60 Din prenese na prihodnjo plačilno periodo, seveda na bruto zasluček. Ta pa zopet spada pod 2 % davek in tako se zgodi, da se ta denar drugič obdavči. In tako naprej. Pripomnimo, da to ni zgolj slučaj in čeprav bi to tudi bilo, je to že krivično. Smelo trdimo, da skoraj ni rudarja, da ne bi bil primoran pustiti nekaj dinarjev v blagajni, ter čakati na prihodnjo izplačilo in tudi ponovno obdavčenje. Če pa že tu v Trbovljah ni drobiža, kar ne verjamemo, se gotovo tako tudi prakticira pri celi TPD. In tako premislimo, da je pri tej družbi zaposleno okroglo 10.000 delavcev in recimo, da ne dobijo izplačano celi, njim pripadajoči, zasluček samo 8000 delavcev, ter so ti primorani vsled pomanjkanja drobiža pustiti blagajni povprečno 5 Din na 14 dni, zneso to že lepo število, beri in reci: 40.000 Din. Ta prenos se ponovno obdavči, pri drugem izplačilu; vsakih 14 dni je plačilni dan in ta davek znaša v eni plačilni periodi 1.360 Din, torej na mesec 2.720 Din. Vprašamo, odkod to dovoljenje? Kje leži krivda, gotovo v prvi vrsti pri TPD. Po našem mnenju je dolžna si preskrbeti dovolj drobiža. Ne pa rudarja še bolj obremeniti s tako krivično metodo. Vzrok, da TPD ne kaže

voljo si preskrbeti drobiža, bo gotovo tudi ta, da vleče za denar, katerega si na ta način ohrani pri izplačilu, lepe procente in to iz tega enostavnega razloga, ker ta denar ostane v banki. Ako pa, kakor je TPD svojčas izjavila, davek trenutno ne odpošlje na določeno mesto, kaj pa tedaj? Gotovo pa je, da zasluži TPD pri tej mahinaciji lepe vsote s tem, ker ne skrbi za drobiž. Delavec pa trpi dvojno vsled te malomarnosti od strani TPD, in sicer enkrat zategadelj, ker ne dobi svoj popolni zasluček, drugič pa se mu to, kar ni sprejel, v zahvalo ponovno obdavči. Saj že rudar itak ne more shajati, povrh pa še tako postopanje. Mi vsled tega od TPD energično zahtevamo, da ta gleda na to, da tisti, ki imajo s tem poslā, si preskrbijo dovolj drobiža, in da bo enkrat za vselej konec takih metod.

Prevalje. Podjetje laškega premogovnika je 1. t. m. odpovedalo zopet 12 delavcem delo na 14 dnevni rok. Odpust delavcev tega premogovnika, ki vsled izrabe premogovnih plasti in denarne krize komaj še obratuje, vsled česar more podjetje zaposliti vedno manjše število delavcev, bi bil od strani podjetja kolikor toliko opravičen, ako bi podjetje ta udarec prizadetim skušalo na kakšen način omiliti. Ti, za odpust zaznamovani delavci, ki imajo večinoma družine, so delali v tem premogovniku že od 15 do 20 let ter so nekateri med njimi pustili svojo telesno moč in zdravje. Vsled tega bodo prizadeti težko dobili delo v kakem drugem rudarskem podjetju. Ta svoj poklic so pa primorani izvrševati še nadalje v lastnem interesu v smislu rudarskega zakona vsled dolgoletnega članstva v Bratovskih skladnicah. Zato bi bila dolžnost merodajnih oseb našega premogovnika, da posredujejo in vplivajo za sprejem v delo dolgoletnih delavcev pri sosednjih rudnikih, ter jih odpuste šele takrat, ko bi imeli le-ti zagotovljeno nadaljnje delo. V navedenem premogovniku so že v prejšnjih letih parkrat nastale razmere, da je bilo delavcev odveč, ktere je pa podjetje preмести in jim ono samo preskrbelo nadaljnje delo in zasluček. Tako bi naj podjetje delalo tudi sedaj, ne pa delavcev tako brezobzirno odpuščati. — Naši sodrugi se za te reveže prav nič ne menijo, čeprav so bili nekateri tudi njihovi člani.

Zahvala. Podpisana se iskreno zahvaljujem skupini Strokovne zveze rudarjev v Zabukovci oziroma g. tajniku, ki mi je po dolgem prizadevanju priboril mojo pokojnino in drag. doklade. Zastonj sem se obračala na

Čemu mečeš proč denar? Ali ne veš, da ima Konzum konkurenčne cene in dá poleg tega še 3% popust! Svoji k svojim!

A. Marby:

Hanka.

Lužiško-srbska povest.

Proti volji se ji je vsiljeval razloček med krasnim stanovanjem ter udobno sobico, v kateri je stanovala pri gospodi, in med rodnim domom. Velika, belo pobeljena kmetska izba ni imela niti najmanjšega okrasja. Surovo iztesana miza, več enakih stolov, popolnoma preprosta, rdečerjava pobarvana omara, v kateri je stalo cinasto in lončeno, križem pisano posodje, polokrogla klop, ki je obdajala mogočno, črno peč, in smešnomajhno, skoraj slepo ogledalo je tvorilo vso opremo. Luč cinaste oljenke — kajti »vražjega olja«, petroleja, Kruševčani še niso uporabljali iz strahu pred ognjem — se je dimila proti nizkemu stropu, slonečemu na surovih prečnih tramih; sopara, ki se je dvigala iz velikanskih ročastih loncev, navolnjenih s hlapečo krmom za živino in ki so stali v sosednem, kuhinji podobnem prostoru, ji je skoraj jemala sapo.

Hanka si kar predstavljati ni več mogla, da bi bila njena rodna hiša tako strahovito revna in bi pogrešala vsakega znaka domačnosti. Njen okus se je bil v mestu spremenil in polastilo se je je temno predčutje, kako težko bo premagala to moč navade ter se zopet tu vživela. Vse se ji je zdelo tuje. Ko se je bila pred več ko petimi leti, napol otrok še, poslovila od očetove hiše, je bila pustila doma starejšo sestro Marijano, ki je njo, mlajšo sestrico, vedno zelo razvajala in se sploh prvič nanjo razjezila, ko je ona, mala trmoglavka, pro-

drla s svojo voljo in odšla v mesto, in dva še starejša brata: vse tri sveže, življenja polne, mlade ljudi, ponos in veselje svojih staršev. Od teh ni našla Hanka nobenega več. Najstarejši brat je bil padel na bojišču pri Gravelotte;¹ mlajši se je sicer vrnil v domovino, toda kot obžalovanja vreden pohabljenec, za katerega je bila prava rešitev smrt, ki ga je po polletnem hiranju rešila trpljenja.

In vendar okutna usoda še ni bila izčrpala svoje potuhnjenosti zoper pomilovanja vredno družino. Ko so kmalu po končani vojni² začele v celi deželi razsajati koze, je bila med žrtvami, ki jih je strašna bolezen zahtevala v mali lužiško-srbski vasi Kruševce, tudi Marijana Ljuboš, evetoče dekle, srečna nevesta najprirednejšega in najpremožnejšega fanta v vasi.

Priletni starši so se polagoma po izgubi svojih dveh nadevnih sinov udali mirno v božjo voljo — »vrla dečka sta vendar šla v smrt za ljubljeno domovino in njenega kralja;« tako je tolažil oče Ljuboš sebe in svojo ženo; toda tretji udarec jih je pahnil v brezavest, tako težko jih je zadel. Z lepo, veselo Marijano, ki je od ranega jutra do poznega večera prepevala s ptički kakor za stavo, je zbežal iz nizke kočee slednji solnčni žarek. Nenadoma sta bila osamela, ko bi si bila zaradi bližajoče se starosti dvakrat želela krepke podpore; povsod sta nesrečna oče in mati pogrešala svoje ljube hčerke. In še ne zadosti! Šele počasi nastopajoče popolno oslepljenje sicer še tako krepkega, neumorno delavnega župana je napolnila mero gorja do vrha. Stari kmet je trpel neizrečeno pod strašno mislijo, da bo obsojen odslej k nedelav-

¹ Tam je bila 18. avg. 1870 bitka v nemško-francoski vojni.
² L. 1870. in 1871.

nosti. »Bog, moj Bog! s čim sem si zaslužil to nesrečo?« je jadikoval znova in znova v neutolažnem obupu.

Njegova žena, že po naravi malobesedna, je postala zaradi bridkih udarcev usode še bolj skopa v besedah. Na njenih slabih ramah je ležalo sedaj dvojno breme, tako da je pod njim že klecala. Brez tožbe je sicer storila vse, kar je bilo v človeški moči, v hiši in hlevu in na polju, dokler je prenaporno delo slednjič ni vrglo začasno na bolniško posteljo.

»Tako ne more iti več dalje, oče!« je dejal slednjič nekega dne starčev najbližji sosed in uradni naslednik, Bogomir Riška — zaročenec umrle Marijane —, »poklicati morate domov svojo Hanko.«

Ljuboš je zamišljeno majal z glavo.

»Sem že tudi na to mislil,« je odvrnil v skrbeh, »toda mati noče.«

»Zakaj ne?«

»Pravi, da se nama je Hanka odtujila. Preveč se ji je priljubilo mestno življenje in ne bo hotela za ta kratki čas — okoli Martinovega se namerava z Novko poročiti — priti k nama. Seveda... če bi se oba hotela tukaj udomiti?... Toda o tem noče Novka ničesar slišati.«

»Ker je — ne zamerite, oče! — prevzeten fant. Toda ne morem si misliti, da bi tudi Hanka?... Kratkotamo, oče,« je naglo prekinil mladi kmet svoje premišljevanje z odločnim glasom, »ako nočete uničiti matere in gospodarstva, morate nekoga vzeti v hišo; in tako mislim: pred tujo osebo ima vendar lastna hči prednost, naj traja tako dolgo, kakor traja!«

»Imaš že prav,« je kimal Ljuboš preudarno.

»Ampak naša mati...«

Unijo slov. rudarjev, zastoj na razne občinske tajnike. Čakala sem 4 leta in 11 mesecev. — Marija Potočnik.

Društvo slovenskih organistov.

Odborovna seja. Odbor društva organistov v Celju je imel v soboto dne 8. avgusta sejo, pri kateri se je razpravljalo o pereh vprašanih organistov. Prečitalo se je predpise glede pokoj. zavarovanja organistov. To vprašanje je bilo končno razjasnjeno in rešeno. Stvar je sedaj vsakega posameznega organista, da se za to pobruga in si tako osigura za čas onemoglosti. Tozadevne informacije dobiti pri društvu. Dalje poroča tovariš Klančnik o dekanijem sestanku organistov v Leskovcu, na katerem je bilo navzočih 10 organistov. Prirejajo takih sestankov bi bilo zelo potrebno po dekanijah ali za več dekanij skupaj, da se tako organisti natančneje poučijo o svojih pravicah, kakor tudi dolžnostih, in da se jih navduši za svojo stanovsko organizacijo, katera nam je tako silno potrebna. Organisti, skrbite, da se sestanki prirejajo in se v ta namen obrnite na društvo za poročevalca. V ta namen je odbor sklenil nabaviti primerne bloke, kateri se v kratkem razpošljejo članom, da se začne z nabiranjem za društveni sklad. Prečitalo se je nekaj vrnjenih vprašalnih pol, iz katerih je razvidno, da še velika večina organistov ni zavarovanih in da ne čitajo lista »Pravice«, ki je naše glasilo. Skrbite, da bo vsak organist naročen na »Pravico« in ga pridobite kot člana. Na sejo vodstva JSZ se sklence poslati tov. Fr. Klančnik. Prečitala se je tudi okrožnica JSZ, katera naglašja, da mora biti vsak član tudi naročen lista »Pravice«. Kdor bere, tudi kaj zna in kaj velja. Ker malokateri g. predstojnik pove svojemu uslužbencu, je li zavarovan ali ne, je sklenil odbor prositi pokoj. zavod v Ljubljani, da nam on točno poroča, katerega organista se na novo zavaruje.

Zavarovanje. Vsem tistim, kateri so še nasprotniki zavarovanja organistov, naj bo v opomin to-le: Večkrat, ko sem v Celju, vidim slepca, katerega vodi za roko po mestu neki deček. Vprašal sem znanca, kdo je ta mož. Pa mi pravi, da je to velik siromak. Bil je v Celju pri mestni cerkvi za organista. Sedaj dobiva podpore mesečno 1000 kron. Od tega pa mora dati mesečno dečku, ki ga vodi, 500 kron. Ostane mu torej mesečno 500 kron. Kako se naj s tem preživi? Tega bi ne bilo, ako bi se ta zakon že poprej napravil in izvrševal. Mož bi bil vsaj za silo preskrbljen. Naj nam vendar nasprotniki tega zavarovanja povedo, kako takemu revežu pomagati. Njih nasvet bomo takoj poslušali. Pa sem prepričan, da bo vse tiho.

Prejeli smo dopis na poročilo o sestanku organistov v Leskovcu pri Krškem. V pisniku sporočamo, da bomo dopis poslali »Društvu organistov« v pretres. — Uredništvo.

Misli o edinstveni železniški strokovni organizaciji.

Mnogo se govori, da je Prometna zveza že likvidirala. Toda ona obstoja še vedno v istem delokrogu, kakor je bila še pred nameravanim ujedinjenjem. Mislimo, da se ne motimo, ako trdimo, da razširjajo take govorce gotove osebe z namenom, da bi zaveldelavstvo v nejasnost, ter bi tako lažje v kalnem ribarili. Kljub vsem naporom se še do danes ni posrečilo ustvariti popolno edinstvo med železniškimi organizacijami. Krivi so temu poedini voditelji nekaterih organizacij, zlasti pa sodrug Bahun. Njim ne gre toliko za koristi vseh železničarjev, kakor zato, da bi lahko po hrbtnicah združenih organizacij prišli do tiste vodilne vloge in moči, ki so jo nekaj imeli med železničarji.

Dobro se namreč zavedajo, da že davno ne spadajo več med vodilne faktorje delavstva.

Čim bolj postaja namreč jasno, da so se oni tako zavzemali za samo eno skupno organizacijo zato, ker so mislili, da bodo pripeljali v svoj tabor večino tistih članov, ki so bili prej v drugih organizacijah. Posebno so računali na popustljivost Prometne zveze. Ona je namreč dosedaj vedno rada trpela celo škodo na svoji strokovni organizaciji, samo da se je s tem delalo za skupni nastop za splošne koristi železničarjev. Toda, če se hoče ustvariti edinstvena organizacija, potem mora biti strogo nepolitična in samo strokovna. Vse organizacije, ki bi se združile v novo edinstveno, bi morale nekaj žrtvovati, ne pa samo Prometna zveza. Ako je sodrug Mikec iz centrale v Ljubljani na širši seji pripravljalega odbora za edinstveno organizacijo zahteval, da se naj vzamejo pravila od socialistične organizacije, ali ni potem upravičen sum, da bi naj bila ta nova edinstvena organizacija samo ojačena socialno-demokratska organizacija v drugi obliki? Da socialisti niso pripravljeni na nobeno žrtve, nam je dokaz dejstvo, da je pri prvem glasovanju za predsednika pripravljalega odbora v Mariboru dne 17. aprila 1925 dobil socialist Bahun samo 11 glasov, dočim se jih je 28 izrecno izreklo proti njemu, vendar pa se je on pri drugem glasovanju z zvijačo prerinil do tega položaja.

Ne verjamem torej, da bo mogla ta edinstvena organizacija sploh obstojati, če bodo socialisti še v naprej tako vsiljivi in se ne bodo hoteli pokoriti sklepom večine članov, kadar zahteva tudi ona kako malenkostno žrtve od njih. Jaz sicer nisem nikak odločujoč činitelj v Prometni zvezi, vendar si dovoljujem opozarjati vse železničarje, da naj resno delajo za ustvaritev edinstvene železniške strokovne nepolitične organizacije. To bo mogoče pa le tedaj, če bodo vse organizacije, tudi socialistična, morale enako žrtvovati in se strogo pokoravati sklepom večine članov.

Prometna zveza.

Vsem članom Prometne zveze mariborske podružnice. Na odborovni seji dne 4. avgusta t. l. se je sklenilo, da se prihodnjij mesec izvrši revizija članskih knjižic, ter se primerjajo z glavnimi blagajniškimi knjigami. V to svrhu prosimo vse člane Prometne zveze, skupina Maribor, da oddajo v najkrajšem času svoje članske knjižice svojim zaupnikom, kateri jih bodo izročili blagajniku. Po reviziji dobe člani zopet svoje knjižice nazaj po tistih zaupnikih, po katerih so jih izročili. V slučaju, da član ne more najti zaupnika, naj sam osebno pride ob uradnih urah v pisarno Prometne zveze, kjer bo lahko uredil vse potrebno. — Ker prihajajo vedno slučajji, da se člani tu in tam pritožujejo, da ne dobivajo glasil, jih opominjamo tem potom, da naj članarino redno plačujejo in mi jim zasiguramo redni prejem vseh plačanih strokovnih glasil. Odbor si je nadel posebno nalogo, da bo z največjo pažnjo skrbel, da bo v tem oziru od sedaj naprej vse v redu. — Mnogim članom še je nejasno, kdaj in kje so uradne ure in uradni prostori, jim javljamo še enkrat, da so uradne ure Prometne zveze, skupina Maribor vsako nedeljo od 9 do 11 dopoldne v palači Zadrugne gospodarske banke (nasproti frančiškanske cerkve), Aleksandrova cesta šte. 6, I. nadstropje, levo. V tem času se lahko vplačuje članarina in se tudi istotam dobe potrebna pojasnila. H koncu še prosimo vse člane, da nam takoj pismeno naznanijo vse nerednosti, bodisi kjerkoli, pač pa podkrepnjene z zadostnimi dokazi in pričami.

Tovariši železničarji, člani bolniškega fonda direkcije drž. železnice v Ljubljani, zganimo se! Dvignimo svoj

glas proti vnebovpijočim krivicam, ki se nam gode! Protestirajmo proti onim, ki zahtevajo ter nam nalagajo samo dolžnosti, za pravice pa, ki nam gredo, se niti ne zmenijo! Povejmo v govoru, časopisju, na javnih skupnih železničarskih protestnih shodih, kako se nam godi in kaj se z nami od strani žel. uprave ter bolniškega fonda dela, kako se uraduje po uradih, kjer se gre za po zakonu dolžne davkatve delavstvu ter kako se z našimi težko plačanimi prispevki v bolniški fond gospodari. Povejmo, kako se po inicijativi direkcije drž. žel. v Ljubljani pritiska na vse faktorje, ki imajo moč, da z bolnimi člani bolniškega fonda z vso disciplinsko strogostjo postopajo. Povejmo, kako se pritiska na nas ter se z vsemi razpoložljivimi močmi dela na to, da se, če tudi bolan, bolnim ne javimo. Javnost naj izve, kako se godi s članom bolniškega fonda, ako ta resno oboli. Kakor z zločincem pod policijskim nadzorstvom, tako se postopa z bolnim članom bolniškega fonda dir. drž. žel. v Ljubljani. Dokler je uslužbenec resno bolan, se za njega nihče ne briga. Ako se pa bolezni v srečnem slučaju sama od sebe ali pa največkrat po zdravljenju privatnih zdravnikov, ako ima bolni član bolniškega fonda sredstva, da jih plača, izboljša, šele takrat postane bolnik »jetnik« ter je od strani bolniškega fonda pod strogim nadzorstvom. Ako pa bolni član bolniškega fonda največkrat vsled brezbriznosti nekaterih žel. zdravnikov ali pa vsled vsestranskega pritiska, da se do skrajnosti bolnim ne javi, zato več mesecev nevarno boleha, je izpostavljen, da bolnik in njegova sicer zdrava družina umrje gladu, ker v času bolezni nikake plače ne prejema ter se mu boleznina po 4 ali več mesecev ne izplača.

Iz tržiške proge. Sedaj je čas železniških dopustov in gotovo se že vsak od višjega uradnika do zadnjega postajnega delavca veseli in težko čaka, da po celoletnem napornem delu dobi par dni oddiha. Toda nam delavcem tržiške postaje se letos v tem oziru slabo obeta. Ne dobimo drugače dopusta, kakor da nadomeštujemo eden drugega. To pa je nemogoče, ker smo samo štirje; trije za dnevno službo in nočni čuvaj. Torej bo morali cel čas, kar bi trajal dopust ostali trije biti skoraj nepretrgoma v službi noč in dan, ker bi bil četrti na dopustu. Radovedni smo, kje tiči vzrok tej naredbi. Ali res mislijo gospodje, ki so to sklenili, da smo delavci živina, s katero se more postopati, kakor se komu poljubi. Pri vseh naših slabih plačah in težkem delu nam ne privoščijo niti teh par prostih uric. Zato prosimo tiste gospode, da bi se vprašanje dopustov preuredilo, kakor je bilo druga leta. — Prizadeti.

Beležke.

Se že oglašajo. Tudi »Socialist« piše, da je moral finančni minister »vsled javnega mnenja« o vprašanju davka na delavske plače malo popustiti. Pribijemo, da je tudi »Socialist« med onim delavskim časopisjem, ki ni v času boja dr. Gosarja in naših poslancev za odpravo tega davka napisal za odpravo davka niti ene vrstice in zato on (»Socialist«) ni delal javnega mnenja. Sedaj piše »Socialist«, da kadar izve, kako je sedaj z delavskim davkom, bo o tej zadevi pisal. Zvoniti po toči je prepozno. Zato Vam bo vsak pameten delavec odpovedal brez odpovednega roka.

Delavska zveza.

Trbovlje. »Naprej« z dne 1. avgusta t. l. se je obdregnil v naš shod Delavske zveze, ki se je vršil dne 19. julija t. l. Pisec članka se prav na široko norčuje z govora posl. dr. Gosarja. Mi, rudarji, pisu ne zamerimo, ker poznamo njegovo izobrazbo. Smilijo se nam pa bralci lista, ki mo-

rajo take dopise prebavljati. Pisec uprašuje posl. dr. Gosarja, kaj je napravil za eksistenčni minimum delavstva? Mi povemo dopisniku, da so poslanci Jugosl. kluba, med njimi dr. Gosar, priborili nešteto stvari delavstvu in tudi socialistom, ki se sučejo okrog Napreja, pa stvari nočejo razumeti. To pa vsled tega ne, ker se dr. Gosar ne piše Tone ali Etbin Kristan. Kdor pa upošteva delovanje našega kluba, ta ve, da je klub naredil vse, kar je mogel. Kdor pa vedoma ne upošteva in stvar zavija, ta je po naše največji demagog. Vprašamo pisca, kdo je leta 1922—1923 odpravil davek rudarjem? Ali je bil to poslanec Naprejeve klike? Ali naši? Končno svetujemo pisecu omenjenega članka v Napreju, da naj prihodnjij poroča stvarno o naših shodih, ako hoče, da bo Naprej res nekaj pomenil med rudarji in ostalem delavstvu. Kup gnoja zmetati na enega, ki res dela, je lahko, toda podlo. Ako hočete socialisti vseh struj pridobivati pristaše, boste pač morali pričeti s poštenim delom in dostojno kritiko napram drugim delavskim organizacijam. — Krščanski socialist.

Dopisi.

Vič. Svoječasno je bivši viški župan Gale pri neki seji izrekel v svojo obrambo med drugim tudi sledeče... občinsko gospodarstvo to ni tako gospodarstvo, ko pa kje drugje, kjer se n. pr. kupi en parni stroj za 5000, vknjiži in zaračuna se ga pa 8000. G. Lojk, poslovodja in občinski svetovalec, pa se je vsled teh besed čutil prizadetega ter je proti Galetu vložil tožbo. Pri prvi obravnavi je bil Gale oproščen, ker ni imenoval ne kraja in ne osebe, kjer naj bi se to zgodilo. G. Josip Lojk pa s tem ni bil zadovoljen ter se je pritožil na vzklicni senat dež. sodišča. Dne 17. p. m. pa se je vršila ponovna obravnava, ki je proti vsemu pričakovanju sodno dokazala, da je g. Lojk kupil parni stroj za 5000, vknjižil ga pa je 9800. Cela vrsta prič je prisegla, da g. Gale ni imenoval ne Lojka in ne mizarske zadruge, edino g. Peterca, delovodja mizarske zadruge in občinski odbornik je pod prisego izjavil, da je Gale imenoval tudi mizarsko zadruge. Radovedni smo, kdo ima sedaj prav. Komentarja k temu pa za nas ni treba.

Tedenske vesti.

Otvoritev Krekove koč na Ratitovu. V nedeljo, dne 9. avgusta, je bila slovesna otvoritev Krekove koč na Ratitovu. Na kraju, kjer je dr. Krek ob prostem poletnem času najrajši bival in snoval svoje velike načrte v dobrobit slovenskega delavnega ljudstva, je SPD sezidalo njemu trajen spomenik in postavilo koč, ki bo še pozne rodove spominjala na velikega moža. Okrog 500—600 udeležencev se je zbralo k proslavi na vrhu Ratitovu in prisostvovalo odkritju. Ob 11. uri je daroval zraven koč sv. mašo g. Gabrovšek iz Ljubljane. Po maši je g. župnik Pfeifer kot predsednik selške podružnice SPD otvoril koč s pozdravnim nagovorom in koč blagoslovil. Potem je govorilo še več govornikov, ki so v svojih izjavah našli vsi navdušen odmev. Po izvršeni slavnosti se je v koč in okoli nje na zeleni planini razvila vesela in pristrčna zabava. Koča nosi v velikih rdečih črkah napis »Krekova koč« in pod njim Krekove besede: »Ko bomo narod iz granita, vžari nam zarja zmagovita — z goré, z goré!« — Načelstvo JSZ je k otvoritvi poslalo svojega zastopnika. — Prihodnje leto, če bi se dobilo več odziva, bo dr. Krekovo koč na Ratitovu obiskalo naše krščansko socialistično delavstvo in morda obdržalo poleg koč svoj delavski tabor. Samomor iz obupa. Pod litijskim mostom so potegnili iz Save utopljenca Ivana Robusa, 68 let starega delavca. Pri imenovanem so našli le en

! Član, ki hoče kupiti ceno in dobro oblačilno blago, naj si ogleda zalogo !
v Konzumu, Kongresni trg 2

dopis, v katerem se mu sporoča, da ne more dobiti dela. Zato je najbrže iz obupa šel v Savo. Pokopali so ga na litijem pokopališču.

Slovesna proglasitev trga Domžale. Slavnost proglasitve so Domžalčani obhajali dne 8. in 9. avgusta nadvse slovesno. V soboto 8. avgusta je bil ob osmi uri zvečer slovesen obhod z bakljado in razsvetljavo po vseh onih vaseh, ki so proglašene v trg. Po končanem sprevodu je z balkona nove pošte pozdravil župan Anton Skok, nato pa je govoril g. dr. Valentin Rožič. V nedeljo je bila že zgodaj zjutraj budnica. Ob pol 9 sprejem došlih gostov. Nato je bil skupni odhod na hriček Goričico, kjer je daroval domači župnik g. Fr. Bernik na prostem službo božjo. Po sv. maši je bil slovesen sprevod po trgu do kraljevega spomenika, kjer se je vršila slovesna proglasitev trga Domžale. Slavnostni govor je imel g. dr. Val. Rožič. Popoldan se je vršila vrtna veselica. Vse Domžale so bile okrašene z zastavami in zelenjem.

V smrt po tuji krivdi. V Osijeku se je zastupila blagajničarka zavarovalnice »Dunav« Fanny Glatz, ker je v blagajni manjkalo 6000 Din. V poslovnem pismu na sorodnike zatrjuje Glatz, da ona ni zakrivila primanjkljaja. O tem se je prepričala tudi tukajšnja preiskava. Pravega krivca še nimajo.

Kače v Hercegovini. V Hercegovini so se letos kače tako razmnožile, da je poginilo vsled njihovih pikov že mnogo živine. Kačja nadloga je zahtevala že tudi več človeških žrtev.

Šola za brodarje. Ministrstvo sodeluje, da otvori v Zemunu brodarško šolo. Pouk bo trajal eno leto.

Sestanek in občni zbor Zveze slovenskih vojakov iz svetovne vojne na Brezjah dne 30. avgusta t. l. Nekaj dni nas samo loči od sestanka na Brezjah, katerega smo lansko leto sklenili. Obenem s sestankom se bo odpravila spominna plošča v cerkvi in se bo vršil tudi občni zbor Z. S. V. Pravila Zveze so potrjena od ljubljanskega in mariborskega velikega župana in obsega delokrog Zveze obe oblasti. Slavnost se vrši po sledečem postopku: Ob pol 10 zapoje tovariši v cerkvi »Ti o Marija«. Nato odkrije in blagoslovi superfor vojne mornarice v p. Msgr. Karol Kokalj spominno ploščo. Zbor zapoje »Blagor mu«. Ob 10 pred cerkvijo začete cerkvene slovesnosti. Govori Fr. Bonač, tajnik Zveze. Za govorom sledi maša, pri kateri bo igrala godba. Po maši zapoje pevec žalostranko »Vigred se povrne«, nakar intonirajo bivši vojni kurati »Liberia« za padle vojake. Po končanem molitvah zapoje pevec »Oj Doberdoh«, in Maroltovo harm. nar. pesem »Oj ta soldaški bobeni«. Nato otvori predsednik Zveze major v p. Martin Colarič občni zbor, na katerem podajo funkcionarji svoja poročila. Sledijo pozdravi in govori. Vsi govorniki naj pred obnim zborom predložijo osnutek govora. Nihče ne sme govoriti več kot 5 minut. Po pozdravih in govori se bo volil poslovni odbor in dva revizorja za leto 1925/26. ter se bo določil kraj obnega zboru in sestanka za prihodnje leto. Slučajnosti. Godba zaigra »Bože pravde«. Ob 2 popoldne poseben sestanek vseh zaupnikov Zveze v samostanski dvorani. — Pevci, pripravite dobro objavljene pesmi! Zbirališča pevcev pred vvhodom v samostan. Kratka izkušnja ob 9 v samostanski dvorani. — Polovična voznja je dovoljena. Shranite dobro in ne oddajajte nikjer voznih listkov (kot nekateri lani); za voznjo nazaj velja isti listek in pa izkaznica, ki jo dobite na Brezjah. Tam bodo dobili udeleženci tudi pravila Zveze in sliko spominne plošče. — Tovariši, vsi na Brezje in ob vsakem vremenu! Vajeni discipline, držite jo tudi brezpogojno na Brezjah in pokorite se v vsakem oziru rediteljem, ki bodo imeli trobojne znake na levem rokavu. Se-

stanek je namenjen vsem tovarišem brez razlike mišljenja in strank, ki so služili v svetovni vojni pri kateremkoli vojnem odredu ali polku. Tov. zaupnike prosimo, naj nam javijo, če le mogoče, število udeležencev iz posameznih krajev, da bomo mogli obvestiti železnico glede potrebnega števila voz oziroma posebnih vlakov. Iz Ljubljane bo vozil takoj po rednem gorenskem vlaku v nedeljo ob pol 8 dopoldne proti Otočam posebni vlak, ki se bo vračal iz Otoč ob pol 5, tako da bo imel v Ljubljani zvezo z vsemi drugimi vlaki. Godba, obstoječa iz 50 mož, se opoldne razdeli na dve skupini. Na veselo svidenje 30. avgusta na Brezjah!

Odbor Z. S. V.

Krekova mladina.

Vsem podružnicam. Sporočamo vsem podružnicam, da prejmejo novi poslovnik takoj, ko bo tiskan. V sredi prihodnjega meseca bo sklicana plenarna seja »Krekove mladine« v Celju, da se dogovorimo o poslovniku. Poročilo o obnem zboru Vam pravočasno pošljemo. — Opozorjamo okoliške podružnice, da naj do 15. septembra sporočijo udeležence Krekove socialne šole, ki se otvori s 1. oktobrom t. l. Vse podružnice nadalje opozorjamo, da bo 8. oktobra preteklo 60 let, odkar je bil rojen naš dr. Janez Ev. Krek. Podružnice naj se pripravljajo za praznovanje 60 letnice. Vse podružnice naj redno dopisujejo in obračunavajo s centralo. — Odbor.

»Krekova socialna šola« prične z oktobrom svoj pouk kot posebna delavski vzgoji posvečena in v okrilju »Krekove mladine« osnovana institucija našega kršč. soc. delavstva. Na zadnjem junijskem kongresu našega kršč. soc. delavstva je bila ta misel v posebnem referatu obdelana, s posebno resolucijo podprta ter posebnemu pripravljalnemu odboru izročena, da jo še letošnjo jesen oživo tvori. Po dosedanjih pripravah sodeč bo z gotovostjo došlo do toliko potrebne delavsko vzgojne šole po nazorih kršč. socializma, kakor ga je bil razvil med nami naš nepozabni »oče delavstva« dr. Krek. Prijatelji našega delavstva bodo nadaljevali delo, ki ga je Krek vsako leto vršil med ljubljanskim našim delavstvom v posebnem socialnem tečaju vso zimo. »Krekova soc. šola« bo skušala poglobiti med delavstvom, zlasti pa med delavsko mladino, socialno mišljenje in nudila temeljito znanje vsega, kar naše delavstvo danes nujno potrebuje za pravo razumevanje sodobnih narajajočih se socialnih problemov, odpirala bo našemu delavstvu solidne vidike za razvoj sodobne in zgodovinske družbe. Našemu delavstvu treba dati temeljev za solidno socialno delo med slovenskim in po njem tudi med ostalim jugoslovanskim delavstvom. Delavstvo danes čimdalje bolj sprevideva, da se mora samo duševno dvigniti, če hoče rešiti tiste socialne naloge, ki jih mora po svojem poklicu le ono samo rešiti iz svoje moči in s pomočjo prijateljev iz inteligentnih vrst. — Upamo, da je med našo inteligenco in mlajšim naraščanjem še dovolj živega spomina na Krekovo veliko socialno prerajajoče delo; zato tudi pričakujemo, da bo iz hvaležnosti do tega slovenskega velemoža in delavskega očeta z vso razpoložljivo silo podprla vse hvalevred-

no vzgojno delo nad našim delavskim naraščanjem. — Naj pride zopet svež veter v naše kršč. soc. vrste, naj zavje iznova krepak duh Krekove šole med našimi somišljeniki. Naj izidejo iz »Krekove soc. šole« dobri strokovni tajniki in z vsemi vprašanji seznanjeni voditelji naših organizacij. Prijatelji, pomladimo se vsi v Krekovem duhu!

»Krekova mladina« Sneberje—Zadobrova. Sestanek tukajšnje podružnice se vrši na praznik dne 15. avgusta 1925 ob pol 4. uri popoldne v Sneberjih. Vabimo vse člane in članice, da se sestanka sigurno udeležijo. Na sestanku poročata tov. France Žužek iz Ljubljane. — Odbor.

Krekova mladina Zalog—Spodnji Kašelj je imela dne 9. t. m. vrtno veselico pri gostilničarju Kozjaku. Na veselici je bilo opaziti mnogo tovarišev iz Sneber in Ljubljane. Vsa veselica je bila dobro organizirana in v zadovoljstvo vseh udeležencev. Pri veselici nas je cel čas prav pridno zabavala naša delavska godba iz Dev. M. v Polju.

Socialni vestnik.

Socialno zavarovanje v Nemčiji. V Nemčiji se je pobralo l. 1924. približno 500 milijonov drž. mark za razna soc. zavarovanja delavcev. To pomeni napram l. 1923., v katerem se je pobralo 62 milijonov, okroglo 8 kratno pomnožitev. Od pobrane vsote odpade največ (280 milijonov) na podpore brezposelnih, ostanek pa se razdeli na bolniške podpore, pospeševanje higijene, za zaščito delavcev, za delavske posredovalnice in druge namene delavskih interesov.

Razno.

Stoletnica prve železne ceste na Češkem. Dne 28. julija je preteklo 100 let, ko so l. 1825. začeli graditi v češki deželi prvo železnico iz Čeških Budejovic do Linca. Obrat na tej železnici se je začel dne 7. septembra 1827. V vozove so bili vpreženi konji.

Italijanski tobakarji. Od 1. julija 1924 do 30. junija 1925 so prodali v Italiji za dve milijardi in 577 milijonov lir tobaka v raznih oblikah.

Praznovanje stoletnice obstoja. Glavno mesto Bolivije v Južni Ameriki praznuje letos stoletnico obstoja. Ob tej priliki morajo biti vse hiše rumeno pobarvane in okrašene.

Jezero izginilo. V državi Minesotti je naglo izginilo jezero Bas. Bilo je dve milj dolgo in miljo široko. Voda je pričela padati in v nekaj dneh je bilo konec jezera. Ostalo je na tisoče rib, katerih je mnogo segnilo, ker ni bilo mogoče vseh tako hitro pobrati.

Pekovska stavka v Celoveu. Pekovski pomočniki v Celoveu so pričeli stavkati in so postavili pred vsako pekarno stražo, ki mora paziti, da noben pomočnik ne prestopi podjetja. Vzrok stavke je odklonitev kolektivne pogodbe s strani delodajalcev.

Prebivalstvo v Carigradu. Pred vojno je štel Carigrad milijon prebivalcev, sedaj jih ima komaj 650.000.

Vseruski kongres pravoslavne cerkve. Prvega oktobra se vrši v Moskvi

vseruski kongres pravoslavne cerkve. Kongresa se udeležijo tudi zastopniki raznih sekt.

Velik gozdni požar v Franciji. V bližini Thiersa je izbruhnil požar, ki je uničil 600 ha gozda, neko graščino in neki sanatorij, last mesta Pariza. Samo škoda, ki jo je povzročil požar v sanatoriju, se ceni na 1.200.000 frankov. Gašenja se je udeležilo tudi 200 mož pionirjev.

Avtomobilske nesreče v Londonu. V teku treh dni se je pripetilo v Londonu 29 avtomobilskih nesreč, pri katerih je bilo smrtno ponesrečenih 9 oseb.

Velika nesreča pri nogometu. Na športnem prostoru na Dunaju sta se zaletela pri nogometu tesar Mlinar in neki drug sportnik tako močno z glavami drug ob drugega, da je počila Mlinarju črepinja. V obupnem stanju so ponesrečenca odpeljali v bolnico.

Italijanski hidroplan usmrtil dve deklici. V morskem kopališču Portorose se je hotel spustiti na morje hidroplan »Sisa«. Pri tem se je vodja hidroplana hotel izogniti čolnu, katerega je zagledal pred seboj. Vsled nepredvidnega ravnanja pa se je zaletel z vso silo v svetilnik, na katerem sta stali dve dvanajstletni deklici. Hidroplan je deklicama glavi skoro popolnoma odrezal. Deklici sta bili v hipu mrtvi.

Smrtna voznja v gorečem avtomobilu. Na državni cesti med Utrechtom in Arnheimom se je pripetila avtomobilska nesreča, pri kateri sta zgoreli dve osebi. Dva kolesarja, ki sta se peljala za nekim avtomobilom, sta nenadoma opazila, da gori zaloga bencina na avtomobilu. Skušala sta velik dohiteti, kar jima pa spričo velike brzine, s katero je vozil, ni bilo mogoče. Kmalu nato je nastala močna eksplozija, kateri je sledila kmalu druga. Avtomobil je bil takoj v plamenih in potniki niso imeli več časa, da bi ga zapustili. Oba potnika sta zgorela.

Za kratek čas.

V soli. Učitelj: »Kje se jabolka bolje hranijo, na suhem ali na mokrem kraju?»

Učenec: »To je odvisno od števila otrok, ki jih ima družina.«

Dvojčka. »Ali naša dvojčka zelo kričita ponoči?« — »Hvala Bogu, eden od njih kriči tako zelo, da se drug ne sliši.«

Jasno. Gost (pri vstopu v gostilno): »Vraga, baš sem zapazil, da nimam niti vinarja pri sebi!« — Gostilničar: »O nič ne de; saj še niste nič pili!«

Zahtevajte »PRAVICO« po vseh gostilnah in javnih lokalih, posebno še v industrijskih krajih



Somišljeniki posečajte gostilno Osrednje vinarske zadruge Kongresni trg 2 (Konzumska klet)

PODRUŽNICE:

Bled, Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split in Šibenik.

TELEFON: št. 470 in 57.

Račun pošilno-ček. zavoda za Slovenijo št. 11.945, za Hrvatsko št. 59.080.

Pooblaščen prodajalec srečk Državnerazredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Miklošičeva cesta 10 (v lastni palači nasproti hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja tudi tuje valute in devize, sprejema vloge na tekoči račun in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din. — Vloge nad 125.000.000 Din.

AMERIŠKI ODDELEK:

Direktno zvezo s ameriškimi bankami. Glavni korespondenti: American Express Company, 65 Broadway, New York, ter njene podružnice in agencije po vseh večjih mestih Združenih držav, Anglo South American Bank Ltd., London, ter po važnejših mestih južne Amerike, Commercial Bank of Australia Ltd., London, ter po vseh važnejših mestih Avstralije in Nove Zelandije, National Bank of South Africa, London, Pretoria.

Urejevanje ameriških zapuščin.